

Lau 27 848/2
Budapest, 1957 július 5.

Tisztelt Kálmán elvtárs!

Megkaptam június 28-án kelt levelét. Annymint el vagyok foglalva, hogy Lengyel Gyulához való viszonyomról csak ilyen sürgőnystílusú összefoglalóban számolhatok be.

L.Gy.-vel 1919 március elején ismerkedtem meg, amikor Bolgár Elek és én vele és Varga Jenővel tárgyalunk arról, hogyan jöhetne létre együttműködés köztünk és a Kommunista Párt között. A tárgyalások folytatását a diktatúra kikiáltása tette tárgytalanná. A diktatúrában L.Gy. előbb a Nemzeti Bank igazgatója, később a Népgazdasági Tanács elnökhelyettese volt. Általános véleményem szerint ő volt a legtehetségesebb és legergélőbb a közgazdaság terén dolgozó elvtársak között. Nem tartom magamat szakemberek ahhoz, hogy erről és L.Gy. későbbi gazdasági működéséről ítéletet mondhassak. Politikailag L.Gy. a diktatúrában ingadozás nélkül a kommunisták oldalán volt. Egyik nagy érdeme, hogy egyike volt azoknak, akik Kun Béla helytelen politikája ellen már akkor is állást foglaltak./Akkor különösen arról volt szó, hogy Kun Béla a kommunisták feje fölött szakadatlanul megegyezéseket kötött Weltnerrel és Böhmmelel./ Így megalakult a vezető kommunisták egy kis csoportja, Szamuely Tibor, Korvin Otto, Lengyel Gyula, Bolgár Elek, Rudas László és én. E csoport működése meglátzott abban, hogy Népbiztosok Tanácsában erős ellentállás volt a Clemenceau jegyzék elfogadása ellen. Ugyancsak e csoport működésének tulajdonítható, hogy Kun Béla a diktatúra vége felé kénytelen volt kísérletet tenni egy baloldali csoport megalakítására, amelyben a vezető kommunistákon kívül résztvettek Landler Jenő, Hamburger Jenő, Bokányi Dezső, Varga Jenő és más vezető baloldali szociáldemokraták.

A diktatúra bukása után L.Gy.-teleinte Karlsteinben internálták, 19 végén került Bécsbe. Ott résztvett a KMP újjászervezésében, állandó munkatársa volt a Proletárnak, később az Új Március-nak, amíg Bécsben tartózkodott, állandóan előadásokat és szemináriumokat tartott; munkatársa volt a Bécsben megjelenő Kommunizmus című folyóiratnak is.

Lengyel Gyula nagy érdeme, hogy egész emigrációs tevékenysége alatt megalkuvás nélkül harcot folytatott Kun Béla szektáns kalandorpolitikája ellen. Az a csoport, amelyről fentebb beszéltem elvesztette ugyan Szamuelyt és Korvint, de hozzácsatlakoztak

a régi kommunisták közül Hirossik János, Karikás Frigyes, Sallai Imre, Geró Ernő, Révai József, Gábor Andor és mások, továbbá a volt szocialdemokrata baloldal vezetői közül Landler Jenő és Hamburger Jenő. Nagyjából ez a csoport vitta a harcot az emigrációban Kun Béla szektárius vonala ellen. L.Gy. a huszas évek elején Berlinbe költözött, ahol vezető állása volt a Szovjet Kereskedelmi Képviseletben. Ezzel nem szakadt meg összeköttetése a magyar pártmunkával, az általa vezetett berlini emigráns csoport rendkívül aktív és elvű volt. A 30-as évek elején Moszkvába vezényelték L.Gy.-t. Berlini és moszkvai gazdasági tevékenységéről természetesen nekem nem lehet megalapozott véleményem.

Elvtársi üdvözlettel

Lukács György

MTA FIL. INT.
Lukács Archív